

JÓZSEF ATTILA ÁLTALÁNOS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
BÖLCSŐDE

SZAKMAI PROGRAM

Az intézmény neve: József Attila Általános Művelődési Központ
Bölcsőde

Telephely: 5820 Mezőhegyes, Csokonai u 1.sz

Elérhetőségek: Telefon: 30/445 - 90 - 88
e-mail: mezohegyes.bolcsode@gmail.com
honlap: www.mezohegyesamk.hu

A fenntartó: Mezőhegyes Város Önkormányzata
5820 Mezőhegyes, Kozma F u 22.

A működtető intézmény: József Attila Általános Művelődési Központ
5820 Mezőhegyes, Béke park 1. sz.

A működtető intézmény vezetője: Soósné Záluszkai Mária

Ágazati azonosító: S0307388S0307395

Érvényes: 2015. – 2018.

Készítette: Soósné Záluszkai Mária szakmai vezető

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	3
2. HELYZETELEMZÉS	4
3. KÜLDETÉSNYILATKOZAT	4
3.1. Pedagógiai hitvallásunk	4
3.2. A kisgyermeknevelő, mint modell	5
4. HUMÁNERŐFORRÁS	5
5. DOLOGI-TÁRGYI FELTÉTELEINK	6
6. A BÖLCSŐDE ALAPFELADATA	6
7. A BÖLCSŐDE EGYÜTTMŰKÖDÉSE.....	7
8. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS	7
8.1. A bölcsődei nevelés-gondozás célja	7
8.2. A bölcsődei nevelés-gondozás alapelvei	8
8.3. A bölcsődénk nevelési-gondozási alapfeladatai	9
8.4. A bölcsődei nevelés-gondozás főbb helyzetei	11
9. A BÖLCSŐDEI ÉLET SZERVEZÉSE	13
10. GYERMEKÉLELMÉZÉS	14
11. A BÖLCSŐDEI ELLÁTÁS IGÉNYBEVÉTELÉNEK MÓDJA	14
12. A TÁJÉKOZTATÁS HELYI MÓDJA.....	14
12.1. Nyilvánosság.....	14
12.2. Kapcsolattartás a szülőkkel.....	15
13. AZ ELLÁTOTTAK ÉS A SZOLGÁLTATÁST VÉGZŐK JOGAINAK VÉDELME	15
13.1. Az ellátottak jogainak védelme.....	15
13.2. A szolgáltatást végzők jogainak védelme	15
14. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	16
15. IRODALOMJEGYZÉK.....	16
MELLÉKLET	

*A gyermek a legtökéletesebb teremtmény, mert egyedül ő tudja megalkotni saját egyéniségét.
A gyermek lelke lágy viaszhoz vagy fehér papírhoz hasonló, ahová magának a gyermeknek
kell belevésni a képzeteket."*

/Maria Montessori/

1. BEVEZETÉS

Mezőhegyes, jelentős történelmi múlttal rendelkező parkváros, Békés megyében. Egyedi arculatával, műemlék épületeivel, és parkjaival, kiemelkedik az alföldi kisvárosok sorából. Hosszú évekig az Állami Gazdaság a ménessel, és a Cukorgyár biztosította a város dinamikus fejlődését. A privatizációs folyamat és a Cukorgyár bezárása miatt, jelentősen csökkent a munkalehetőség, ezért sok család az elköltözés mellett döntött. A lakosság számának csökkenésével, a korösszetétel is jelentősen megváltozott. A fokozatos elöregedés miatti helyzetet súlyosbítja, a fiatalok elvándorlása. Amíg 2009-ben még 6100 főről beszélhettünk, 2012. május hónapban már csak 5700 fő körüli az állandó lakosok lélekszáma. Városunk gazdasági és társadalmi szempontból is halmozottan hátrányos helyzetű. A magas munkanélküliségi arány miatt, növekszik azon családok száma, akik önhibájukon kívül kerülnek nehéz helyzetbe, és esélyük sincs önerőből kilépni ebből a körből. A születések száma hosszú idő óta folyamatosan csökken, 1998 - 2003 között éves átlagban 61, 2012-ben már csak 25 gyermek született.

Mezőhegyes Város Önkormányzata a DAOP-4.3.1/C-2f-2010-0002 pályázat támogatásával hozta létre a bölcsődét melynek üzemeltetője a József Attila Általános Művelődési Központ.

A bölcsődében folyó munka szakmai alapelveit az Országos Alapprogram és a hozzá rendelt törvények, kormány és miniszteri rendeletek határozzák meg:

- A gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény
- A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998.(IV. 30.) NM rendelet
- 369/2013.(X.24.) Kormányrendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
- 1992. évi LXIII. Törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról (adatvédelmi törvény)
- 235/ 1997. (XII. 17.) Kormányrendelet a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és a személyek által kezelt személyes adatokról.

- 328/2011. (XII. 29.) Kormányrendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyerekjóléti alapellátások és a gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról.
- 8/2000 (VIII. 4.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásba vételéről.
- 9/ 2000 (VIII. 4.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról.
- 257/2000 (XII. 26.) Kormányrendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról.
- A bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai, módszertani levél (NRSZH, 2012.)

2. HELYZETELEMZÉS

A bölcsőde városunk kertvárosi környezetében, nyugodt, csendes helyen, a hatályos jogszabályoknak megfelelően került kialakításra. Az épület eredetileg két csoportos óvodaként funkcionált. A megújult épületrész ideális környezetet nyújt a 0-3 éves gyermekek gondozásához, és neveléséhez. Vannak ugyan folyamatos megoldásra váró feladatok, jelenleg adottak a működéshez elengedhetetlenül szükséges feltételek. Az ellátást igénybe vevők életkörülményei egyes képet mutatnak. Gyermekeink családi házas területen, lakótelepen, illetve sorházi lakásokban, eltérő anyagi feltételek között élő családokból érkeznek a bölcsődébe.

3. KÜLDETÉSNYILATKOZAT

3.1. Pedagógiai hitvallásunk

Biztonságérzetet nyújtó, érzelem gazdag környezet kialakítása, melyben a gyermek saját képességei szerint fejlődhet, megízlelheti az önfelelt aktív játék örömét, mely képessé teszi a későbbi élet során a kreatív továbbfejlődésre, élmény és fantázia világa gazdagodhat, és kialakulhat az esztétikum iránti érzékenysége. A bölcsődei nevelésben nagyon fontos a személyre szóló bánásmód, mely a gyermekek egyéni sajátosságához és igényeihez igazodó gondozást és nevelést jelent. Ebben a folyamatban nincs kiinduló és elérendő fejlettségi szint, hiszen a bölcsődei felvételnek sincsenek tanult fejlettségi kritériumai (pl.: nem kell tudni önállóan enni, szobatisztának lenni, beszélni stb.). Arra törekszünk, hogy a gondjainkra bízott gyermekekből a körül ölelő világra nyitott, érdeklődő, fogékony, önállóan gondolkodni tudó emberek váljanak. Ezen tulajdonságok megszerzése közben sajátíthatják el a társadalmi

együttélés alapvető szabályait, mely a későbbiekben segíti a társadalomba való beilleszkedésüket. Az élet első éveiben ezt csak az egyéni fejlődési ütemükhöz igazodó fejlesztéssel lehet elérni.

3.2.A kisgyermeknevelő, mint modell

A jó kisgyermeknevelő: örömet leli magában a gondoskodásban és annak eredményében. Rendelkezik a figyelem összpontosításának és megosztásának képességével, jó hallási és látási emlékezettel, áttekintőképesség és megfelelő munkaszervezési adottságokkal. Kiegyensúlyozott, nyugodt, mozdulatai lágyak, puhák és finomak. Legfontosabb „munkaeszköze” az érték, mivel mindent, amit tesz, azt valamilyen érték jegyében teszi, illetve minden tette értékhordozó és értékközvetítő. Kisgyermek korban különösen, és a későbbi életkorban is, a példa a leghatásosabb nevelő erő egyike. A nevelő-gondozó személyisége különösen meghatározó, hiszen a gyermek kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, a szeretett és érzelmileg hozzá közel álló felnőtt kedvéért. A kisgyermeknevelő biztonságot és harmóniát sugárzó egyénisége, feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére. Napközben helyettesítenie kell az anyát, a biztonságérzetet öleléssel, simogatással és szeretgetéssel kell biztosítani. El kell fogadnia, hogy nemcsak ő irányíthatja a gyermeket, hanem a gyermek is hat rá. Kapcsolatuk aktív és kölcsönös. Ez a nevelői magatartás feltételezi az önállóság, a rugalmasság, a döntési- és helyzetfelismerő képesség meglétét.

4. HUMÁN ERŐFORRÁS

A bölcsőde dolgozói:

Szakmai vezető	1 fő
Kisgyermeknevelő	2 fő
Takarítónő	1 fő

Bölcsődénk, a törvényi előírásoknak megfelelő végzettségű és létszámú határozatlan időre szóló közalkalmazotti jogviszonyban alkalmazott dolgozóval rendelkezik. Dolgozóink a szociális munka etikai kódexe szerint végzik tevékenységüket, aláírásukkal igazolták, hogy ismerik és betartják tartalmát. A nem kisgyermeknevelő munkakörben alkalmazott dolgozók akkor tudják eredményesen segíteni a munkát, ha látják helyüket, szerepüket a bölcsőde egészében. Olyan empátikus képességgel kell rendelkezniük, amely alkalmassá teszi őket arra, hogy megfelelő társaik legyenek a kisgyermeknevelőknek a gyermeki személyiség kibontakoztatásában. Megfelelő szintű folyamatos tájékoztatás után tudniuk kell milyen célok érdekében, hogyan kívánják a kisgyermeknevelők a gyermekcsoport nevelését és gondozását megvalósítani, és ennek megfelelően járuljanak hozzá a nevelés-gondozás eredményességéhez.

A napi munka kihívásainak csak olyan munkatársi közösség tud megfelelni, ahol meghatározó elem a megbízhatóság, a kiszámíthatóság, a jó munkahelyi légkör. Alapvető feltétel, a közös felelősségvállalás, az arányos munkamegosztás. Fontosnak tartjuk a munkakörök által támasztott elvárások, igények, valamint a munkát végzők attitűdje közötti minél tökéletesebb összhang megteremtését, a szervezeti és egyéni célok összekapcsolását.

A szakmai felkészültség, biztosításának módja, formái:

Továbbképzés:

A 1993. évi III. Törvény, és a 9/2000. (VIII.4.) SZCSM rendelet értelmében a továbbképzési időszak 6 év. A képzési ciklus alatt felsőfokú végzettség esetén 80, egyéb szakképesítés esetén 60 továbbképzési pontot kell a kisgyermeknevelőknek megszerezni. A kötelező továbbképzések tervezése a fentiek figyelembevételével, ütemterv alapján történik.

Önképzés:

A munkájára igényes szakember rendszeresen képezi magát. Ehhez a bölcsőde biztosítja az, Internet használatának lehetőségét, audiovizuális eszközöket.

5. DOLOGI-TÁRGYI FELTÉTELEINK

Csoportszoba: berendezése a gyermekek egészséges fejlődését biztosítja, kielégíti mozgás és játékigényüket. A bútorok, a mozgásfejlesztő eszközök megfelelő méretűek. A csoportszoba berendezésénél, a játékok kiválasztásánál a gyermekek életkori sajátosságait, eltérő igényeit is figyelembe vettük.

Átadó helyiség: alapterülete és felszereltsége megfelelő. Minden gyermek részére jellel ellátott bölcsődei öltözőszekrényt biztosítunk.

Fürdőszoba: felszereltsége megfelel a napjainkban kívánatos gondozási- és nevelési igényeknek.

Só - szoba: az óvodai csoporttal megosztva használt só-szoba a gyermekek egészségét szolgálja, szervezett formában, hetente 2- alkalommal 25-30 percet tartózkodnak a helyiségben.

Játzókert: A bölcsőde kertjében a kisgyermekek életkori sajátosságának megfelelő udvari játékok találhatóak. A homokozó a legkisebbeknek való változatban készült. Udvarunkon motorozó domb, és a nyári nagy melegben használható vízpermetező is van. Rossz idő esetén, a teraszon tudnak a gyermekek levegőzni

6. A BÖLCSŐDE ALAPFELADATA

Bölcsődénk alaptevékenysége *napközbeni ellátást* nyújtani a gyermekek

számára, a szülők munkaideje alatt, továbbá a 3 éven aluli gyermekek gondozása-nevelése, harmonikus testi-szellemi fejlődésének segítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével. A fenntartói döntés alapján a *nyitvatartási idő*- napi 10 óra. Ennek megfelelően bölcsődénk *hétfőtől – péntekig, 7-től – 17-ig* fogadja a gyermekeket. Bölcsődénk alapító okirat szerint 10 gyermek számára biztosít napközbeni ellátást. „A bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás része, a családban nevelkedő – 20 hetestől – 3 éves korú – gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését végző intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, a bölcsődei gondozási-nevelési év végéig maradhat a bölcsődében. Amennyiben még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. életévének betöltését követő augusztus 31-ig tovább gondozható a bölcsődében.” (15/1998 (IV. 30.) NM r. 35. § (2) 36. § (2)). A bölcsőde vállalhatja a hat éven aluli sajátos nevelési igényű gyermekek gondozását. (15/1998. (IV.30.) NM r. 35 §. (3) bekezdés.) A szakmai program figyelembe veszi a bölcsődékben folyó nevelő-gondozó munka szakmai alapelveit.

7. A BÖLCSŐDE EGYÜTTMŰKÖDÉSE

Intézményen belüli együttműködés

A bölcsőde és óvoda egy intézményegységként működése lehetőségeket, biztosít a 20 hetes kortól 6-7 éves korig történő folyamatos, egymásra épülő fejlesztésre. Az óvoda mindenkor épít a bölcsődében folyó nevelő-gondozó munkára. A gyermekek bölcsődés társaikkal a megszokott közösségben kezdhetik el az óvodai életet. A bölcsőde-óvoda mindennapjaiban, rendezvényeiben és ünnepeiben is egy közösséget alkot.

Más intézményekkel történő együttműködés

A kompetenciahatárok kölcsönös tiszteletben tartásával kooperatív kapcsolatok kialakítására törekszünk mindazokkal az intézményekkel, melyekkel a gyermekek érdekében a családok is kapcsolatba kerülnek:

- Védőnői Szolgálat;
- Házi Gyermekorvosi Szolgálat;
- Gyermekjóléti Szolgálat;
- Alapszolgáltatási Központ;
- Gyámhatóság;
- Nevelési Tanácsadó;

8. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS - GONDOZÁS

8.1. A bölcsődei nevelés-gondozás célja

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve,

napközbeni ellátás keretében elősegíteni a harmonikus fejlődést. A hátrányos helyzetű (szegény, periférián élő) családok gyermekei esetében a hátrányok és következményeinek enyhítése. SNI gyerekek esetében a gondozásba ágyazott fejlesztés formájában segíteni a rehabilitációt és rehabilitációt (ezek segítik az egyenlő esélyekhez jutást, a társadalmi beilleszkedést). A fentieket figyelembe véve bölcsődénk célja a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése, személyiség fejlődésének elősegítése, mely a tevékenységek által, és a tevékenységeken keresztül történik.

8.2. A bölcsődei nevelés - gondozás alapelvei

A családi nevelés elsődlegességének tisztelete

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Munkánk során a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva, veszünk részt a gyermek gondozásában, nevelésében. Ahol szükséges, családi nevelés hiányosságainak kompenzálására törekszünk.

A gyermeki személyiség tiszteletének elve

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget ráutaltsága miatt különleges védelem illeti meg. A bölcsődei nevelés-gondozás értékközvetítő és értékteremtő folyamat, fontos feladatunk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, mellyel a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődését segítjük elő. Tiszteletben tartjuk a gyermekek alapvető emberi jogait és szabadságjogait.

A nevelés és gondozás egységének elve

A gondozás és a nevelés elválaszthatatlan egységet alkotnak. A nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom: a gondozás minden helyzetében nevelés is folyik, a nevelés helyzetei azonban nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre.

Az egyéni bánásmód elve

Őszinte érdeklődéssel fordulunk minden kisgyermek felé. Támogatjuk és erősítjük pozitív megnyilvánulásait. Szeretetteljes odafordulással és a megfelelő környezet kialakításával segítjük fejlődését, miközben figyelembe vesszük életkori és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi pszichés és fizikai állapotát. Figyelmet fordítunk arra, a gyermek érezze, hogy a róla gondoskodó felnőtt elfogadja őt, még akkor is, ha esetleg lassabban fejlődik, ha sajátos nevelési igényű, esetleg nehezen kezelhető. A családok vallási, nemzetiségi, etnikai, hovatartozását, hagyományait tiszteletben tartva segítjük a gyermekek identitástudatának kialakulását, fejlődését.

A biztonság és stabilitás elve

A gyermek személyi- és tárgyi környezetének állandósága („Saját gyermek” rendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, mely alapul szolgál a megfelelő tájékozódáshoz és a jó szokások kialakulásához.

Napirendünk folyamatosága, a nap során történő ismétlődések és az egyes mozzanatok egymásra épülése állandóságot biztosítanak a kisgyermeknek, ami fokozza biztonságérzetét. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermek fokozatosan hozzászokjon az új helyzetekhez is, mely segíti őket az alkalmazkodásban, a szokások kialakulásában. A biztonságot nyújtó légkör természetesen magába foglalja a fizikai és pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

Az aktivitás, az önállósulás segítésének elve

A szeretet, az elfogadás és empátia fokozzák a gyermek aktivitás iránti vágyát. Biztonságos és tevékenységre motiváló környezet megteremtésére törekszünk, és elegendő időt biztosítunk próbálkozásaikhoz. Fontos számunkra a gyermek ösztönzése, megnyilvánulásainak elismerő, támogató, az igényekhez igazodó segítése.

Az egységes nevelő hatások elve

Kisgyermeknevelőink – a közöttük lévő személyiségbeli különbségek tiszteletben tartásával – a gyermek elfogadásában, és öntevékenységének biztosításában egyetértenek. Az alapvető erkölcsi normákat egyeztetik, és nézeteiket, nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítik.

8.3. A nevelés - gondozás feladatai

Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

- A harmonikus testi és lelki fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.
- A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése.
- Az alapvető kultúrhygiénés szokások kialakulásának segítése, életkori igényeknek megfelelő napirend kialakítása.
- Szükség esetén speciális szakember bevonásával prevenciós és korrekciós feladatok ellátása.

Az érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése

- Derűs légkör biztosítása, adaptációval járó nehézségek csökkentése.
- Szoros személyes kapcsolat kialakítása a kisgyermeknevelővel.
- Egyéni szükségletek kielégítése, az „én tudat” fejlődésének segítése.
- Bizalmon és elfogadáson alapuló kapcsolatok kialakulásának segítése, az együttélés szabályainak, elfogadásának, az empátia és tolerancia fejlődésének támogatása.
- Közös élményszerzési lehetőségek biztosítása.
- Kommunikatív képességek fejlődésének segítése (meghallgatás, értő figyelem, kérdések megválaszolása).
- Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése többletfigyelem ráfordításával, szükség esetén szakember bevonásával.

A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

- Az érdeklődés felkeltése, az érdeklődési kör bővítése.
- Életkornak, megfelelő tevékenységek, lehetőségek biztosítása.
- A gyermek tevékenységéhez igazodó élmények, biztosítása.
- Önállóság, kreativitás, önálló választás képességének támogatása.
- A tevékenységek támogató, bátorító megerősítése, az önkifejezés lehetőségének megteremtése.

Gyermekvédelem

A bölcsőde gyermekvédelmi feladatait, a gyermekvédelmi-felelős óvodapedagógus útmutatásai szerint végzik a kisgyermeknevelők.

Feladatok:

- A veszélyeztetettség felismerése, jelzése.
- A gyermekbántalmazás jeleinek felismerése, jelzése.
- A fejlődés elmaradásának felismerése.
- A veszélyeztettséget előidéző okok feltárása, dokumentálása, jelzése a Gyermekjóléti Szolgálat felé.

Eltérő nevelési igényű gyermekek nevelése – gondozása

Az eltérő nevelési igényű gyermekek spontán integrációval kerülnek bölcsődénkbe, a nevelés – gondozás során ismerjük fel az átlagostól eltérő fejlődést.

A kisgyermeknevelők feladatai:

- A fejlődés figyelemmel kísérése, rögzítése, a bölcsőde orvosával a tapasztalatok megbeszélése. Szükség esetén a szülő tapintatos tájékoztatása, szakvizsgálatra javaslat. Szakértői vélemény alapján gyógypedagógus szakember végzi a fejlesztést.
- Az óvoda gyógypedagógusával, fejlesztőpedagógusával való kapcsolattartás, az egyéni fejlesztés egyeztetése, folyamatos információcsere kialakítása.

Kiemelt helyi feladatok

Kiemelten foglalkozunk a művészeti és esztétikai neveléssel, ezen belül az énekzene, irodalom és vizuális alkotó tevékenységekkel. Feladatunknak érezzük, hogy már bölcsődés korban is lehetőséget biztosítsunk a különböző művészeti ágak megismerésére, a zene és az alkotó tevékenységek megszerettetésére. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek életkori sajátosságaiknak megfelelően megismerhessék, kézbe vehessék mind a hangszereket, mind az alkotó tevékenységek eszközeit.

Zene

Az állatokról, virágokról szóló népdalok, altatók, hangutánzó dallamok alkalmasak arra, hogy a kisgyermek zenei érdeklődést felkeltsék. Testkö-

zelbe visszük az eszközöket, a gyermekek megismerhetik a különböző hangszerek hangját, formáját, nevét.

Irodalom

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi-, értelmi- és szociális fejlődésére. A verselés, mesélés, képeskönyv nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így a kisgyermek számára alapvető érzelmi biztonság egyszerre feltétel és eredmény. A bölcsődében a népi és az irodalmi műveknek egyaránt helye van. A helyzetek alakítását, alakulását a gyermekek pillanatnyi érzelmi állapota és ebből fakadó igényei befolyásolják elsősorban. A mesélés a kisgyermek mentális egészségének elmaradhatatlan eleme. A mese, a gyermekvers bábbal történő kísérése még szemléletesebbé teszi a gyermek számára az irodalmi élmény befogadását.

Alkotó tevékenység

A gyermekek számára biztosítjuk, hogy szabadon rajzolhassanak, festhessenek, ragaszthassanak és gyurmázhassanak. A feltételek biztosításánál figyelembe vesszük a gyermekek fejlettségi szintjét. Az alkotó tevékenységhez minden lehetséges anyagot és eszközt felhasználunk: ceruza, ecset, főzött gyurma, parafa dugó, szivacs, kréta, zsírkréta, fa, kő, termény, különböző színű és minőségű papír. A tevékenységek kezdeményezésénél alkalmazkodunk az aktualitásokhoz, évszakokhoz, ünnepekhez.

8.4. A nevelés-gondozás főbb helyzetei

A gondozás és a játék a bölcsődei élet egyenrangúan fontos helyzetei, melyekben lényeges a gyermek szabad aktivitás iránti igényének és kompetencia érzésének erősítése.

A csecsemő és a kisgyermek nevelésének legfontosabb területe a gondozás. A gyermek elsősorban ezekben a helyzetekben van kettesben gondozójával, aki ilyenkor nyújthatja neki azt a megkülönböztetett figyelmet, amelynek talaján a jó kapcsolat kialakulhat. A gondozás és a nevelés egységet alkot, valamennyi helyzetben biztosítjuk a gyermek számára, hogy érdeklődésének, pillanatnyi pszichés szükségletének megfelelően ismerkedhessen tárgyi és személyi környezetével. A gondozás bensőséges interakciós helyzet a kisgyermeknevelő és a gyermek között, amelynek elsődleges célja a gyermek testi szükségletének kielégítése. A személyes és szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek a kezdetektől aktívan részt vehessen a gondozási helyzetekben, szabadon próbálkozhasson, érezve a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. A gondozás jelentősen befolyásolja a szokások kialakítását és az önállósodást. Lényeges az elegendő idő biztosítása, mivel az egyes mozzanatok megtanulása hosszú gyakorlást igényel. A gondozás jelentős

mértékben befolyásolja a szokás kialakítást és az önállósodást.

Különös gondot fordítunk a kommunikáció érzelmi töltésére, mivel a kisgyermeknevelőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önelfogadásra és a pozitív énkép kialakulására, melyek nagymértékben befolyásolják a személyiség egészséges alakulását.

*„A játék a gyermek útja a világ megismerése felé,
amelyben él és melyet megváltoztatni hivatott.”*

(Gorkij)

Az ismeretek átadásának másik színtere a játéktevékenység, mely végigkíséri az embert egész élete során, s közben elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődését. Személyiségformáló erejét csak úgy lehet megtartani, ha megfelelő szakmai tudás birtokában, a gyermek érdekeit mindig szem előtt tartva, a személyi- és tárgyi feltételek biztosítása mellett szervezzük meg a játék feltételeit. A játék a gyermekkor legfontosabb spontán és önkéntes tevékenysége, a fejlődés fontos tényezője. Belsőleg motivált viselkedés, amelyet nem irányít az elvárásoknak való megfelelés igénye. A játék, a társas kapcsolatok fejlődésének színtere. Az együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését. A játék olyan komplex tevékenységforrás, melyet a kisgyermeknevelőnek tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában, célja eléréséhez.

A kisgyermeknevelő feladatai a játékkal kapcsolatban:

- nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése
- elegendő eszköz, idő, és hely biztosítása
- igény szerint kezdeményezés, és szerepvállalás a játékban
- közös élményszerzési lehetőségek (együttjátás) biztosítása
- a gyermeki játék önállóságának biztosítása

A játéktevékenységhez szükséges eszköztárunk:

- manipulációs játékok (textil, gumi, műanyag)
- építő, konstruáló játékok (műanyag, fa)
- utánzó, és szerepjátékok eszközei
- képességfejlesztő játékok
- nagymozgásokat fejlesztő játékok
- udvari játék eszközök

A játék és a tanulás kisgyermekkorban teljes mértékben összekapcsolódik. Minden tapasztalat vagy információszerzés tanulás, mely folyamatos, jellemzően utánzásos, spontán tevékenység. A fejlesztés nem direkt módon történik, hanem a lehetőségek megteremtésével. Az új ismeretek nyújtását a gyermek spon-

tán, önként választott felfedező játékaiknak rendeljük alá. Legfőbb célkitűzésünk a több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és sokoldalú cselekedtetés, a közvetlen környezet folyamatos megismertetése. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, a tanulás során is komplex fejlesztések rendszerén keresztül jut el hozzá az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet jelent. A bölcsődei nevelés során olyan képességeket fejlesztünk, amely képessé teszi a gyermeket a tanulásra.

9. A BÖLCSŐDEI ÉLET SZERVEZÉSE

Bölcsődénk egy csoporttal működik. A gyermek és a saját kisgyermeknevelője között kialakuló érzelmi kötődés segít az új környezet elfogadásában. A „saját gyermek” rendszer a személyi állandóság elvén nyugszik. A csoport fele tartozik egy kisgyermeknevelőhöz. A saját kisgyermeknevelő szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe. A nevelés, gondozás mellett ő kíséri figyelemmel fejlődését, vezeti a feljegyzéseket, a törzslapját, fejlődési naplóját. A „saját gyermek” rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait.

A gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt és folyamatos gondozás feltételeit biztosítja a jól szervezett, folyamatos és rugalmas napirend. Megteremti a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét. A gondozás-nevelés folyamatában az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, játék, alvás) a gyermekek jó közérzetét is megteremtik.

Az optimális napirenden belül az egyes gyermekek igényeit a kisgyermeknevelő úgy tudja kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető a rendszer, a gyermekek tájékozódhatnak a várható eseményekről, miközben kiiktatódik a várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalma is biztosítja. A napirend függ a gyermekcsoport életkori összetételétől, fejlettségétől, szükségleteitől, de befolyásolják az évszakok, a csoportlétszám is. Kialakításának további feltételei a személyi állandóság (saját gondozónő-rendszer), a tárgyi feltételek, a jó munkaszervezés, a kisegítő személyzet összehangolt munkája, a gyermekek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembevétele. A jó napirendet a folyamatosság és rugalmasság jellemzi, kialakításánál igyekeztünk szem előtt tartani, hogy legyen rendszeres a komplex foglalkozásokra szánt idő, figyelembe véve a játékba integrált tevékenységekkel elsajátítható ismereteket. A csoportok kisgyermeknevelői maguk dönthetnek arról, hogy egy-egy napon mely tevékenység kap nagyobb hangsúlyt.

10. GYERMEKÉLELMEZÉS

A gyermekek bölcsődei étkezését a Centrál-intézményegység biztosítja, az étlapot az élelmezésszervező készíti el, és a gyermekorvos ellenőrzi. A gyermekek élelmezése a modern táplálkozástudományi elvek szem előtt tartásával történik. Az étrend tervezésekor figyelembe vesszük, hogy a gyermek a bölcsődei minimum négyszeri étkezés alkalmával az ajánlott napi energia – és tápanyagtartalom 75%-át megkapja. Az étrendünk igazodik az életkori sajátosságokhoz, változatos, idényszerű, ízében összehangolt. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni igényeit, minden gyermek a saját szükségletének megfelelő mennyiséget fogyaszt el a felkínált ételből. Minél kellemesebb a gyermek számára a táplálkozás és az azzal kapcsolatos körülmények, annál jobb kapcsolata alakul ki azzal a felnőttel, aki a táplálékot nyújtja.

11. A BÖLCSŐDEI ELLÁTÁS IGÉNYBEVÉTELENEK MÓDJA

A bölcsődébe a gyermek 20 hetes korától 3 éves korának betöltéséig, illetve annak az évnek december 31. napjáig vehető fel, amelyben a gyermek a 3. életévét betölti. Fogyatékkal élő gyermek az 5. életév betöltéséig, illetve annak azon év december 31-ig vehető fel, melyben a gyermek az 5. életévét betölti. Bölcsődénkbe azok a gyermekek vehetők fel, akik mezőhegyesi lakcímmel rendelkeznek, és életvitelszerűen Mezőhegyesen tartózkodnak. A felvétel a szülő írásbeli kérelme alapján történik. A felvételt nyert gyermekek szülei tájékoztatást kapnak a bölcsődei életről, és az igénybevétel további szabályairól, majd megkezdik gyermekük beszoktatását. A szülővel történő folyamatos beszoktatás biztonságot ad a gyermeknek, megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodást, a szülő önkéntes részvételén alapul. A kisgyermeknevelő tájékoztatja a szülőt, a beszoktatás idejéről, a szülő részvételének módjáról, az együttműködés formai és tartalmi követelményeiről. A beszoktatás optimális ideje két hét, de szükség esetén növelhető illetve csökkenthető. A beszoktatás az első héten a szülővel együtt történik, második héten már a szülő állandó jelenléte nélkül, rövidebb, fokozatosan emelt idővel.

12. A TÁJÉKOZTATÁS HELYI MÓDJA

12.1. Nyilvánosság

A szülők számára kötelességünk lehetőséget biztosítani arra, hogy bármikor nyomon követhessék gyermekük bölcsődei ellátását, ezáltal betekintést nyerhetnek a mindennapos nevelői, gondozói munkába. Alkalmat biztosítunk a bölcsődében használt dokumentációk megtekintésére, a Szervezeti és Működési Szabályzat, valamint a Szakmai Program megismerésére.

A nyilvánosság a József Attila Általános Művelődési Központ honlapján (www.mezohegyesamk.hu) és közösségi oldalon feltüntetett információk által valósul meg.

12.2. Kapcsolattartás a szülőkkel

A szülők és a kisgyermeknevelők folyamatosan tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről. A tájékoztatás őszinte, hiteles, személyes hangvétellű, etikai szempontból megfelelő, az érintettek személyiségi jogait tiszteletben tartó. A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formáját alkalmazzuk:

- beszélgetések érkezéskor és hazamenetelkor;
- üzenő füzet, hirdetőtábla;
- kérdőívek kitöltése, vélemények gyűjtése honlap, közösségi oldalak
- szülői értekezletek, szülőcsoportos beszélgetések;
- nyílt napok, közös programok, egyéni beszélgetések;

13. AZ ELLÁTOTTAK ÉS A SZOLGÁLTATÁST VÉGZŐK JOGAINAK VÉDELME

13.1. Az ellátottak jogainak védelme

Az Érdekképviselői Fórum célja a mélyebb megbeszélést igénylő szülő és kisgyermeknevelő közti konfliktus megoldása. A szülők és a kisgyermeknevelők érdekeit is demokratikus formában megválasztott képviselő védi. A további jogokat a Házirend tartalmazza, melynek tudomásulvételét a szülők aláírásukkal igazolják.

13.2. A szolgálatást végzők jogainak védelme

A bölcsődében, csak olyan személy állhat alkalmazásban, akivel szemben nem áll fenn - A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi. XXXI. törvény - kizáró tényezője. A jogokat és kötelességeket a Szociális Munka Etikai Kódexe tartalmazza. mely bárki számára elérhető és munkába lépéskor ismertetünk, tudomásulvételét aláírásukkal igazolják a dolgozók.

A bölcsőde dolgozóit és vezetőjét panasztétel esetén munkáltatójuk és fenntartójuk védelme illeti meg a kivizsgálási időszak végéig. A dolgozók személyes adatai - a személyes adatok kezelésére vonatkozó és titoktartási szabályok szerint kezeltek. Az alkalmazotti közösség munkaszervezése során különös figyelmet kap a család és házasság intézményének védelme. Különös védelem illeti továbbá a várandós anyát és a kisgyermeket nevelő anyát. A dolgozók érdekeinek figyelembe vétele nem befolyásolja hátrányosan a bölcsődei ellátásban, résztvevő kisgyermekek érdekeit.

14.LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A bölcsőde szakmai programja a 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 104§ (1) bekezdés d) pontjában foglaltak szerint, fenntartói legitimáció után lép életbe.

15.IRODALOMJEGYZÉK

1. Az egészséges csecsemő és gyermek fejlődése és gondozása. Szerk.: Dr. Pikler Emi. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1978.
2. Bölcsőde a családdal a kisgyermekért. Szerk.: Rónainé F. Mária. Családpolitikai füzetek, 1994.
3. Dr. Hagymási Katalin: Válogatás a nevelés néhány gyakorlati kérdéséhez. Bessenyei György Kiadó, Nyíregyháza, 1994.
4. Korintus Mihályné Dr. – Dr. Nyitrai Ágnes – Rózsa Judit: Játék a bölcsődében – módszertani levél. Kapocs füzetek. NCSZI, Budapest, 2003.
5. Keményné Dr. Pálfy Katalin: Bevezetés a pszichológiába. Tankönyvkiadó, Budapest, 1989.
6. Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 2004.
7. Intézményvezetők könyve. Szerk.: Paál György. Pénzügyi Tájékoztató Iroda Kft, 2008.

Melléklet

1. sz. Megállapodás